

GYDYTOJŲ žinios

2026 M. KOVO 6 D.

5

Siekis sukurti onkologiniams ligoniams draugiškas gydymo įstaigas	2, 3
Perspektyvoje – gausa darbų	3–5
Mokslo premijų laureatai spartina medicinos pažangą	5, 6
Bandoma spręsti vaistų trūkumo problemą	7, 8
Prof. A. Baubiniene – naujovių iniciatorė	8, 9

Siekis sukurti onkologiniams ligoniams draugiškas gydymo įstaigas

Seime vyko spaudos konferencija tema „Vėžio gydymas prasideda burnoje: spragos ir sisteminiai sprendimai“. Pasak šios konferencijos organizatoriaus parlamentaro Sauliaus Čaplinsko, Lietuvoje kasmet diagnozuojama 18 tūkst. naujų vėžio atvejų, iš jų daugiau kaip 300 – burnos vėžio atvejų.

Gydytoja odontologė Auristida Gerliakienė teigė, kad burnos būklė yra kritiškai svarbi onkologinio gydymo saugumui nepriklausomai nuo vėžio lokacijos. „Jei prieš gydymą nepašalinami infekcijos židiniai ir neparuošiama burnos gleivinė, dantys bei periodontitas, komplikacijų rizika išauga dar neprasidėjus chemoterapijai ar operacijai. Gydymo metu odontologas padeda valdyti mukozytus, infekcijas ir skausmą, sumažina gydymo pertraukų bei hospitalizacijų riziką ir sudaro sąlygas pacientui tęsti gydymą pagal planą. Odontologas onkologijoje – tai ne papildoma paslauga, o būtina komandos dalis, nuo kurios priklauso ne tik gydymo efektyvumas, bet ir paciento gyvenimo kokybė. Valsitybė nėra orientuota į profilaktikos ugdymą, kaip yra Europos šalyse, todėl renkasi į danties atkūrimą orientuotą finansavimą. Prieš 20 metų skandinavai apskaičiavo, kad investuojant į danties atkūrimą danties būklė gerėja, o tai padeda sumažinti danties praradimą tik dešimčiai metų. Bet jei orientuojamasi į profilaktiką, 90 proc. galima išsaugoti sveiką populiacijos burną. Mes ne tik neskatiname profilaktikos, bet apdovanojame gydymo įstaigas. Dabar mokama už vaiko nuolatinio danties protezavimą. Europos Sąjungos šalis seniai nebežino eduonies problemų. Žmogaus papilomos virusas gali sukelti ne tik gimdos kaklelio, storosios žarnos, bet ir burnaryklės vėžį. Profilaktikos finansavimas galėtų būti gerokai didesnis, nei yra dabar. Žmogaus

odontologinei priežiūrai per metus skiriami 24 eurai, o vaiko dančiui protezuoti – 2 tūkst. eurų. Visa šita programa stovi ant galvos, o ne ant kojų, ją reikėtų keisti, didinti finansavimą profilaktikai, o sumažinti neprižiūrėtų dantų finansavimą“, – kalbėjo A. Gerliakienė.

Nacionalinio vėžio centro direktorius doc. Valdas Pečeliūnas priminė, kad 2024 m. susitikęs su Odontologų rūmų, Nacionalinio vėžio centro specialistais, taip pat Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacijos (POLA) atstovais identifikavo svarbią problemą – onkologijos pacientų burnos priežiūrą. „Buvo išskirtos dvi sritys – burnos vėžys, jo diagnostika, o antra – burnos sveikata pacientų, kurie serga onkologinėmis ligomis. Buvo pasirašyta trijų šalių deklaracija, kurioje Nacionalinis vėžio centras įsipareigojo organizuoti mokymus šalies odontologams. Tikslas – sukurti šalyje onkologiniams pacientams draugiškas odonto-

logijos įstaigas. Pirmieji mokymai jau įvyko. Šiame numatyti dar dveji mokymai. Manau, kad per dvejus ateinančius metus bus pakankamai mokymų, kad draugiškų onkologiniams pacientams įstaigų tinklas apimtų visą Lietuvą. Ateityje abiejose srityse – burnos vėžio ir onkologinių ligonių burnos priežiūros – dar bus nemažai iššūkių. Atlikdami mokymus Nacionalinio vėžio centro specialistai dirbdami su odontologais didina žinomumą apie burnos vėžio diagnostiką. Šis darbas bus tęstinis. Pagrindinė burnos vėžio priežastis – rūkymas ir papilomos virusai. Abi priežastis iš esmės galime eliminuoti. Dėl onkologinių pacientų burnos priežiūros mokymai taip pat vyksta, onkologiniams pacientams draugiškos įstaigos kuriamos Lietuvoje, bet akcentuojame finansines problemas. Žmonės suseraga vėžiu, jie netenka tam tikrų pajamų, atsiranda papildomų išlaidų. Didžiąjai daliai onkologinių pacientų reika-

linga odontologinė pagalba. Jau laikas institucijoms šį klausimą spręsti, suteikti paramą arba apmokėti paslaugas onkologiniams pacientams, nes burnos sveikata lemia vėžio gydymo rezultatus“, – aiškino V. Pečeliūnas.

Nacionalinio vėžio centro profesorės epidemiologės Giedrės Smailytės teigimu, nors burnos vėžio atvejų nėra labai daug, pasekmės būna labai skaudžios. Pasak jos, 2023 m. šis vėžys sudarė 3 proc. naujai diagnozuotų piktybinių susirgimų. „Didžioji dalis buvo burnos ertmės vėžio. Pagrindinė problema – kokios stadijos susirgimas diagnozuotas. Lietuvoje I stadijos burnos vėžio penkerių metų išgyvenamumas viršija 95 proc., IV stadijos – nesiekia 20 proc. 2023 m. buvo 50 proc. pacientų, sergančių IV stadijos vėžiu. Mes turime numatyti efektyvias priemones ankstyvai šio naviko diagnostikai“, – teigė G. Smailytė.

Atkelta iš p. 2

Odontologų rūmų pirmininkė profesorė Vilma Brukienė spaudos konferencijoje sakė, jog istoriškai susiklostė, kad burna pas mus yra išimta iš organizmo konteksto. „Nemažai pacientų sako: „Aš einu tvarkytis dantų“ arba „Aš einu taisyti dantų“. Bet ne gydyti. Manau, kad reikia pakeisti ir pačių gydytojų mąstymą, galų gale būtina sugrąžinti tą burną į organizmą, o odontologus – į medikų bendruomenę. Šio projekto tikslas – tas dvi bendruomenės – odontologų ir medikų – vėl suvesti į vieną bendruomenę, nes burnos sveikata gali nulėmti organizmo sveikatą. Gydytojas odontologas, kalbant apie onkologinius pacientus, privalo gydyti ir prieš gydymą, turi ką veikti

ir gydymo metu, ir po gydymo, bet reikia gerai žinoti, ką, kurioje stadijoje reikia daryti. Viena yra teoriškai pasimokyti, o kita – pamatyti praktiškai. Mokymai įvyko, bet jie ir toliau tęsis. Iš aštuonių gydymo įstaigų turėjome 10 odontologų iš Vilniaus, Kauno, Šalčininkų, Panevėžio, Šiaulių. Su kitais mokymais plėsimė šį tinklą, norime, kad būtų apimta visa Lietuva. Kad kiekvienam susirgusiam pacientui nereikėtų blaškytis, kuris odontologas žino. Sudarysime sąrašą, skelbsime viešai, kur galėtų pacientas iš karto kreiptis ir nereikėtų be reikalo blaškytis. Finansinė problema taip pat aktuali. Odontologų bendruomenės kreipsis į savo įstaigas, kad jos padarytų tokiems pacientams kažkokią nuolaidą. Tikimės ne tik privataus savanoriško žingsnio, bet ir valstybiško sprendimo šiuo

klausimu“, – kalbėjo Odontologų rūmų pirmininkė.

Nacionalinio vėžio centro Galvos, kaklo ir odos navikų chirurgijos skyriaus vedėja gydytoja otorinolaringologė Jovita Gibavičienė yra tas žmogus, kuris susiduria su tais pacientais tiesiogiai nuo jų atvykimo iki diagnostikos. Atsirado galimybė, kad pacientus galima tiesiogiai nukreipti pas odontologus, žinančius, kaip gydyti burnos navikus ir kt. Bet kurios stadijos burnos vėžio liga yra agresyvi, todėl gydymas turėtų būti adekvatus. Tokių pacientų nėra daug, todėl jie turėtų būti koncentruojami centruose, kur suteikiamas visapusiškas gydymas. Gydytoja pristatė Nacionalinio vėžio centro pažangą – sudėtingas, gyvenimo kokybę atkuriančias rekonstrukcijas ir daugiadisciplinį darbą, kuriam

būtinai sutelktas skirtingų sričių chirurgų, biomedicinos inžinierių ir kitų specialistų indėlis. Tai daug sąnaudų reikalaujantis gydymas.

POLA vadovė Neringa Čiakienė spaudos konferencijoje pabrėžė, kad „dar ne kiekvienam pacientui prieinamos odontologinės paslaugos, tenka susidurti su laukimo eilėmis, ne kiekvienas už odontologo paslaugas išgali susimokėti, dalis specialistų dėl specifinių žinių, įgūdžių, patirties stokos, vengdami galimų rizikų, nepriima pagalbos ieškančių onkologinių pacientų. Todėl tikimės, kad suvienytos visų mūsų organizacijų, kurioms rūpi, pastangos atlieps visus šiuos iššūkius ir paciento kelias per onkologinę ligą taps dar sklandesnis.“

„Gydytojų žinių“ informacija

Perspektyvoje – gausa darbų

Lietuvos mokslų akademijos skyriuose toliau vyksta ataskaitiniai susirinkimai. Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių susirinkime skyriaus pirmininkas akademikas prof. Limas Kupčinskas pasveikino neseniai 70-ąjį jubiliejų atšventusį akademiką profesorių Virginijų Šikšnį ir įteikė jam Lietuvos mokslų aka-

demijos mokslų akademijos Europos molekulinės biologijos laboratorijos tarybos pirmininku. Lietuvos mokslų akademijos prezidento padėkos rašte sakoma, kad jubiliasas įnešė svarų indėlį į Lietuvos biomedicinos mokslų plėtrą ir pasaulinio lygio mokslų pasiekimus, atvėrusius kelią naujiems vėžio ir genetinių ligų gydymo metodams, taip pat naujoms

vos mokslų institucijose“, – teigiama Lietuvos mokslų akademijos prezidento padėkos rašte.

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje yra Bendrosios biologijos, Biofizinių, Geomokslų ir Medicinos ir sveikatos mokslų sekcijos ir trys prie skyriaus veikiančios komisijos: Alergologijos, Klimato, Motinos ir vaiko. Susirin-

dama praėjusių metų veiklos ataskaitą pabrėžė, kad Medicinos ir sveikatos mokslų sekcijos nariai vykdė planinius tyrimus darbovietėse, vadovavo mokslinėms grupėms universitetuose, mokslų centruose ir įmonėse. Jie taip pat vadovavo mokslų ir verslo institucijoms, nemažai jų atliko tyrimus su užsienio partneriais.

Akademikas prof. L. Kupčinskas

demijos prezidento garbės rašta, taip pat pasveikino gavus prestižines tarptautines pareigas. Akademikas prof. V. Šikšnys išrinktas

biotechnologijoms ir žemės ūkiui sprendimams. „Jūs įrodėte, kad fundamentiniai, Nobelio premijos lygio atradimai gali gimti ir Lietu-

Akademikas prof. V. Šikšnys, prof. S. Jarmalaitė

kime sekcijų pirmininkai pristatė ataskaitas. Medicinos ir sveikatos mokslų sekcijos pirmininkė akademikė Rūta Dubakienė pateik-

Per praėjusius metus sekcijos narių 34 straipsniai buvo paskelbti

Nukelta į p. 4

Atkelta iš p. 3

tarptautiniuose užsienio žurnaluose. Akademikas profesorius Arvydas Janulaitis įsteigė Ateities biomedicinos fondą, skirtą personalizuotos medicinos tyrimams. Pats profesorius šio fon-

projektą „Klinikinės multiomikos platformos, skirtos onkologinių ligų diagnostikai ir pažangiems terapijos sprendimams, sukūrimas“. Patologijos akademikas prof. Arvydas Laurinavičius kartu su kitais vykdytuose projektuose publikavo duomenis apie krūties vėžio proliferacinio aktyvumo

nemažai darbų, tyrimų. Buvo pasiūlyti prioritetai alergologijos mokslui, ir dėl to buvo priimtos dvi didžiulės programos ir kt. Pati ji toliau kartu su specialistais tęsia mokslinius tyrimus Europos Sąjungos 7 bendrosios programos projekte „Lietuvos naujagimių kohortoje analizavimas“.

yra ir mūsų komisijos sveikatos priežiūros specialistų mokymo programa, kuri yra gan sėkminga, pritraukianti daug norinčių. Ypatingas dėmesys buvo alergijai ir astmai, taip pat mokyklų ir darželių patalpų taršai. Nuo vienos iki kitos mokyklos tarša kai kada skiriasi 7 kartus. Bendrai tarša

Akademikė R. Dubakienė (priekyje)

do veiklai skyrė savo asmenines lėšas. Akademikas profesorius Vladas Algirdas Bumelis atidarė vieno didžiausių Europoje biotechnologijų miestelių „Bio City“ Genų terapijai skirtus korpusus. Vilniaus universiteto Gyvybės mokslo centras ir VšĮ „Go Vilnius“ įsteigė akademiko prof. V. Šikšnio stipendijas, kurios skiriamos doktorantūros studijų studentams už tarptautiniu mastu pripažintus išskirtinius mokslinės veiklos rezultatus.

Sekcijos vadovė R. Dubakienė supažindino su kai kurių sekcijos narių vykdytais projektais, jų veiklos kryptimis. Buvo priminta apie akademiko Remigijaus Žaliūno projektus kardiologijoje, taip pat akademikė Vaiva Lesauskaitė vadovavo tyrimui „Lėtinės ligos ir jų rizikos veiksniai suaugusių žmonių populiacijoje“. Pernai vyko duomenų analizė, širdies ir kraujagyslių ligų bei kitų lėtinųjų neinfekcinių ligų rizikos ir klinikinės eigos prognozavimas ir molekulinį žymenų paieška bei kiti procesai. Kardiochirurgas Vytautas Sirvydis rašo knygą „Dirbtinės kraujo apytakos aparato sukūrimas – vienas didžiausių medicinos mokslų laimėjimų. Žvilgsnis į istoriją“. Planuojama ją užbaigti 2026 m. pabaigoje. Akademikės Daivos Rastenytės pernai didžiausias dėmesys buvo skirtas darbiui su nacionaliniu galvos smegenų insulto klasterio skaitmenizavimo projektu, koordinuojamu Registrų centro. Akademikas Kęstutis Strupas vykdė

erdvinių žymenų prognostinę reikšmę. Gautas Europos patentas imunogradiento metodui (JAV patentas gautas 2024 m.), pateikti publikuoti darbus inkstų ir šlapimo pūslės vėžio skaitmeninių prognostinių žymenų tema. Sekcijos nariai praeitais metais dalyvavo 47 konferencijose, skaitė 12 pranešimų tarptautiniuose kongresuose, atliko 76 mokslines ekspertes, pedagoginę veiklą vykdė 8 sekcijos nariai. Pernai Medicinos ir sveikatos sekcijos nariai (L. Kupčinskas, R. Benetis, K. Strupas ir R. Dubakienė) pelnė įvairių apdovanojimų. Akademikė R. Dubakienė priminė, kad Alergologijos komisija įkurta prieš 30 metų. Per tą laiką padaryta

Prof. A. Valiulis (centre)

Motinos ir vaiko komisijos pirmininkas profesorius Arūnas Valiulis prieš pradėdamas komisijos veiklos ataskaitą susirinkusiems Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus nariams priminė, kad pernai gimė 17 tūkst. naujagimių, o 1991 m., mūsų nepriklausomybės aušroje, gimė 57 tūkst.: „Manau, kad tai akivaizdžiai parodo situaciją. Mūsų komisija buvo įkurta akademiko V. Basio iniciatyva. Dabar man jau daug metų tenka vadovauti.“ Pasak prof. A. Valiulio, „komisijos ekspertinė veikla – aplinkos tarša, klimato kaita ir vaikų sveikata. Aplinkos tarša ir klimato kaita daug kas rūpinasi ir tai tiria, o vaikų ir motinų sveikata retai kam rūpi. Tęstinė

mokyklose (Vilniaus mieste) yra dvigubai didesnė nei nustatyta norma. Sunkieji metalai, kurie iš dalies lemia vaikų sergamumą (kvėpavimo takų infekcija, gripu, peršalimo ligomis), turi didžiausią poveikį. Mokymuose bei konferencijoje dalyvavo gydytojai, slaugytojai, taip pat vaistininkai. Konferencija „Mokykla ir vaikų sveikata“ buvo ypač populiari. 2026 m. planuose – tarptautinė mokslinė konferencija „Vilniaus tarptautinė vaikų pulmonologijos ir alergologijos konferencija“, skirta mokyklų mokinių sveikatos problemoms. Klaipėdoje bus baigiama metinė mokslinė-praktinė konferencija „Pulmonologijos ir alergologijos rudenį 2026“.

Nukelta į p. 5

Atkelta iš p. 4

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas akademikas profesorius L. Kupčinskas teigė, kad pernai skyrius organizavo per 20 renginių: penkias tarptautines ir septynias nacionalines konferencijas bei simpoziumus, seminarus, knygų sutiktuves, parodas. Skyrių susirinkimuose paminėti iškilų mokslininkų jubiliejai, surengtos popietės ir kt. Dviem skyriaus nariams pernai Vyriausybė suteikė Mecenatų vardus – akademikams profesoriams A. Janulaičiui ir V. A. Bumeliui. Akademikas prof. L. Kupčinskas pristatė 2026 m. skyriaus veiklos planą, kuriame numatyti įvairūs Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus renginiai. Vien tik medicinos

sirtyje numatoma nemažai aktualių konferencijų. Jau sausio pabaigoje Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius kartu su Lietuvos gastroenterologų draugija, Europos retų kepenų ligų tinklu ERN RARE-LIVER ir LSMU Kaune surengė konferenciją „Retos kepenų ligos: diagnostikos ir gydymo naujovės“. Anot akademiko prof. L. Kupčinsko, Europos Komisija, siekdama pagerinti retų ligų diagnostiką ir gydymą, yra įsteigusi 24 Europos retų ligų tinklą (ERN). Lietuvos lignoninė – Vilniaus Santaros ir Kauno klinikose – veikia 17 įvairių medicinos sričių centrų, tapusių tikraisiais šių tinklų nariais. Europos retų kepenų ligų tinklas ERN RARE-LIVER jungia 53 universitetų lignonines iš įvairių Europos šalių, o Kauno kli-

nikos yra vienintelės šio tinklo tikrosios narės Baltijos šalyse. Retos kepenų ligos dažniausiai yra genetinės ir autoimuninės, todėl konferencijos tikslas buvo pristatyti naujausius fundamentalių mokslų pasiekimus, svarbius šioms ligoms gydyti. Balandžio pabaigoje skyrius kartu su Lietuvos imunologų draugija numato konferenciją „Reguliaciniai T limfocitai ir imuninė tolerancija“, skirta Tarptautinei imunologijos dienai paminėti. Gegužės 22 ir 23 d. Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius kartu su Gastroenterologų draugija organizuos tarptautinę konferenciją Vidurio Europos uždegiminėms žarnyno ligoms aptarti. Taip pat gegužės mėnesį Vilniuje vyks tarptautinė imunologų konferencija „iSINAR Forum“. Biologijos, medicinos

ir geomokslų skyrius kartu su Lietuvos Seimu birželio 11 d. surengs konferenciją „Ilgaamžystė“. Anot akademiko prof. L. Kupčinsko, bus organizuota tradicinė konferencija Lietuvos biologijos mokytojams, taip pat vyks tradicinė, šiemet jau 19-oji, Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. Birželio 4 d. numatyti akademiniai skaitymai „Akademikei Rūtai Dubakienei – 75“. Skyriaus nariai, ekspertai aktyviai dalyvaus ir kituose Lietuvos mokslų akademijos renginiuose. Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas priminė, kad skyriaus nariai galės siūlyti temas naujiems renginiams ištisus metus.

„Gydytojų žinių“ informacija

Mokslo premijų laureatai spartina medicinos pažangą

Lietuvos mokslų akademijoje buvo pagerbti Lietuvos mokslo premijos laureatai. Jų diplomų įteikimo iškilmėse dalyvavo Vyriausybės, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, kitų ministerijų, institucijų atstovai, taip pat šalies mokslininkai ir visuomenės veikėjai.

Sveikindama laureatus Ministrė Pirmininkė Inga Ruginienė pasidžiaugė Lietuvos mokslininkų pasiekimais ir pažymėjo mokslo svarbą valstybės ekonomikos, saugumo ir įvairiapusiško atsparumo stiprinimui.

„Dirbtinis intelektas, robotizacija ir bet kurios technologijos yra žmogaus proto kūriniai. Algoritmai mokosi iš duomenų, bet kryptį jiems suteikia žmonės. Todėl investicija į mokslą pirmiausia yra investicija į žmogų, o ji visados atsiperka. Nuoširdžiai sveikinu laureatus, didžiuojamės jumis ir jūsų pasiekimais – stiprus mokslas reiškia stiprią valstybę“, – sakė Vyriausybės vadovė I. Ruginienė.

Lietuvos mokslo premijos skiriamos už reikšmingus mokslinius

tyrimus ir eksperimentinės plėtos darbus. Šiemet skirtos 7 premijos. Viena jų skirta Nacionalinio vėžio centro profesoriams Ričardui Ro-

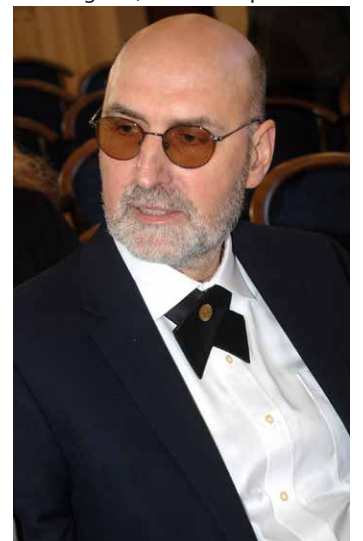
Prof. R. Rotomskis

tomskiui ir Vitalijui Karabanovui už darbų ciklą „Inovatyvūs nanotechnologiniai sprendimai vėžio teranostikai (2010–2024)“. „Vėžys išlieka viena sunkiausiai gydomų

ir daugiausia mirčių pasaulyje lemiančių ligų. Nanomedicina leidžia sukurti inovatyvius nanodarinius, įgalinčius skirtingų metodų

panaudojimą ligos diagnozei bei tolimesniam jos gydymui. Tokia strategija palengvina onkologinių pacientų priežiūrą, nes suteikia galimybę nuolat stebėti ligos eigą

ir personalizuoti gydymo procesą. Mokslinių tyrimų rezultatų diegimas į klinikinę praktiką yra esminis žingsnis, sudarant prielaidas

Prof. A. Petronis

didėsiam terapiniam aktyvumui ir pacientų išgyjimo procentui bei naujos kartos nanotechnologinių

Atkelta iš p. 5

priešvėžinių vaistų ir metodų taikymas“, – rašoma darbų teikime mokslo premijai gauti.

Į pagalbą medikams ateina naujausias technologijos, iš kurių perspektyvios atrodo nanotechnologijos. Nors daugelis hipotezių dar visai neseniai galėjo pasirodyti iš fantastikos srities, pastaraisiais metais publikuotų mokslinių straipsnių autoriai jau siūlo realius nanotechnologijų taikymo sprendimus medicinoje. Nanodalelės gali padėti išspręsti daugelį gydytojams kylančių vėžio diagnostikos ir terapijos problemų. Nanotechnologiniai sprendimai vėžio teranostikai yra skirti diagnostikai ir terapijai, sudarant galimybes ankstyvajam ikivėžinių ir vėžinių pokyčių apti-

mokslų universiteto profesoriai D. Pauža ir N. Paužienė neuro-mokslų srityje svariai prisidėjo prie širdies intervencijos, ypač širdies vidusieninės nervų sistemos neuroanatomijos ir neurochemijos tyrimų. Profesoriai daugiausia dėmesio skyrė žmonių ir įvairių gyvūnų rūšių širdies nervinio rezginio kartografavimui ir funkciniai analizei, kurie turi fundamentalios reikšmės širdies elektrofiziologijos ir klinikinės kardiologijos plėtrai. Sujungus klasikinius anatominius ir histologinius metodus su šiuolaikiniais, buvo įvairiapusėiškai įvertintas neuronų pasiskirstymas širdyje, jų cheminių tipų įvairovė ir su amžiumi bei ligomis susiję širdies vidusieninės nervų sistemos pokyčiai. D. ir N. Paužų atradimai yra svarbūs, norint suprasti, kaip autonominis disbalansas priside-

da prie širdies ir kraujagyslių ligų, tokių kaip arterinė hipertenzija, aritmijos ar staigi širdies mirtis. Profesorių D. ir N. Paužų atradimai padeda suprasti, kaip autonominis disbalansas prisideda prie širdies ir kraujagyslių ligų.

Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro profesorius Arūno Petronio darbų ciklas „Epigenomika: *chronos, pathos, noso* (2010–2024)“ yra dar vienas bandymas atsakyti į vieną seniausių ir esminių klausimų – kodėl žmonės serga? Tradiciškai manoma, kad visos ligos yra bent iš dalies paveldimos. Bet kad jos pasireikštų, reikia ir žalingos aplinkos indėlio. Prieš daugiau nei 20 metų prof. A. Petronis iškėlė hipotezę, kad gali būti dar viena ligos priežastčių grupė – epigenetiniai rizikos veiksniai. Epigenetiniai priedai reguluoja DNR genų veiklą. Pa-

našiai kaip šviesoforai ir kelio ženklai reguliuoja eismą. Spėjama, kad sutrikus tokiai reguliacijai gali išsivystyti diabetas, vėžys, Alzheimerio liga ir t. t. Profesorius atliko daug originalių teorinių ir eksperimentinių epigenominių tyrimų. Iš tokių paminėtini: epigenetinės ligos (lot. *nosos*) ir patogenezės (lot. *pathos*) teorijos sukūrimas, epigenetinių pokyčių kartografija psichikos ligų atvejais bei epigenetinės reguliacijos smegenyse charakterizavimas. Pastarųjų metų darbuose atsirado nauja laiko (lot. *chronos*) dimensija, galinti iš esmės pakeisti supratimą apie epigenetinę ligos kilmę. Spėjama, kad bėgant laikui vidiniai ląstelių epigenetiniai „laikrodžiai“ gali išsiderinti ir sukelti įvairiausių patologinius procesus.

„Gydytojų žinių“ informacija

Prof. D. H. Pauža ir N. Paužienė

Prof. V. Karabanovas su prof. S. Jarmalaite

kimui bei veiksmingam gydymui. Naujai medicinos sričiai, vienoje nanoplatformoje jungiančiai diagnostiką ir terapiją, yra prieinami vėžio teranostikai, kurie leidžia sukurti inovatyvius nanoderinius, įgalinančius skirtingų metodų panaudojimą ligos diagnozei bei tolimesniam jos gydymui. Pasak mokslininkų, inovatyvi gydymo ir diagnostikos sritis, veikianti principu „gydau tą, ką matau“, vadinama teranostika. Radioligandų terapija – šiuolaikinės teranostikos šerdis. Tai personalizuota gydymo platforma – suleidžiamas radioktyvus vaistas, kuris tiksliai suranda ligos židinį, prie jo prisijungia ir jį sunaikina.

Medicinos ir sveikatos srityje įvertinti Dainius ir Neringa Paužos už darbų ciklą „Žmogaus ir gyvūnų širdies nervų sistemos anatominiai, imunohistocheminiai ir ultrastruktūriniai tyrimai (2010–2024)“. Per pastaruosius 15 metų Lietuvos sveikatos

Bandoma spręsti vaistų trūkumo problemą

Seimo Sveikatos reikalų komiteto posėdyje Sveikatos apsaugos ministerija parlamentarams pateikė informaciją apie vaistų tiekimo sutrikimus ir šių problemų sprendimo būdus.

Komiteto nariams sveikatos apsaugos viceministras Danielius Naumovas teigė, kad bus pristatyti du pranešimai, kuriuos paruošė Valstybinės vaistų kontrolės tarnyba ir Sveikatos apsaugos ministerijos Farmacijos departamentas.

technologijų aktas – visi jie kalba apie vaistų trūkumą, gamybos grąžinimą į Europos Sąjungą, taip pat sureguliuavimą bei tai, kad būtume pasiruošę galbūt mokėti už vaistus, jei jie būtų gaminami Europos Sąjungoje. Pasak europarlamentarų, taip užtikrintume, kad turėtume prieigą prie vaistų ir nenuitiktų taip, kaip buvo su antibiotikais, girdėjome ir apie kitų vaistų (chemoterapijų) bei kitoms ligoms skirtų preparatų

paklausa: „Sakysime, sezoniniu metu, kai sutrinka antimikrobinų preparatų tiekimas arba esant kažkokiam trūkumui Europoje ar net ir pasaulyje. Nuolatinių vaistų tiekimo sutrikimų priežastys didžiąja dalimi būna komercinės. Tai reiškia, kad Lietuvos, kaip mažos rinkos, kaip mažos šalies, net imant Baltijos šalių regioną kaip vieną rinką, kompanijos nesirenka kaip šalies, kaip vietos, regiono, kur tiekti vieną ar kitą vaistą.“

bės pakuotės Baltijos šalių regione. Valstybinės vaistų kontrolės tarnybai pateiktas Lygiagretaus importo paraiškas įvertina per 30 dienų ir išduoda Lygiagretaus importo registravimo pažymėjimus. Lygiagretaus importo didmenininkai gali operatyviau suteikti Europos Sąjungoje galimybes laisvai prekėms judėti ir atitinkamai atliepti atsiradusius vaistų trūkumo nulemtus poreikius Lietuvos rinkoje. Tam tikriems naujai registruotiems vaistams gali būti taikoma sutrumpinta registracijos procedūra. Ją taikant, vaisto registracija trunka apie 40 dienų (įprasta registracijos procedūra būna iki 210 dienų).

Ką Valstybinės vaistų kontrolės tarnyba numato tobulinti? D. Marcinkė sakė, jog siekiant, kad sistema automatiškai apdorojotų duomenų pagrindu vykdytų vaistinių preparatų likučių ir tiekimo rinkai tendencijų vertinimą, modernizuojama VAPRIS sistema. Tai sudarys sąlygas tiek automatiizuoti vaistų stebėsenos procesą, tiek dažinti pateikiamų ataskaitų apie turimas vaistų atsargas ir pavadinimus pateikimą. Taip pat numatoma viešinti didmenininkų deklaruojamas vaistų atsargas, nurodant ne tik apibendrintą turimų atsargų kiekį, bet ir įvardijant konkrečius didmenininkus, turinčius vaistą. Kartu viešinti registruotų, lygiagretaus importo turėtojų nurodomas vaistų tiekimo sutrikimų priežastis.

Sveikatos apsaugos ministerijos Farmacijos departamento direktorė Anželika Oraitė supažindino Seimo narius su numatomomis priemonėmis vaistų prieinamumui gerinti. Pasak A. Oraitės, numatomos nacionalinės priemonės – Farmacijos įstatymo pataisos. Siūloma tobulinti leidimų laikinai tiekti vaistus užsienio kalba paženklintomis pakuotėmis išdavimo tvarką. Tikslas – geriau valdyti vaistų trūkumą, gerinti vaistų prieinamumą, mažinti administracinę našą registruotojams ir didmenininkams. Numatoma peržiūrėti ir tobulinti

D. Naumovas

D. Marcinkė

„Kalbant apie vaistų trūkumus, norėčiau priminti, pateikti tyrimo statistiką (2022 ir 2023 m.), dėl ko buvo vaistų trūkumas Europos Sąjungos šalyse. Tyrimų duomenimis, daugiau kaip pusės atvejų trūkumo priežastimi įvardijamos gamyklos problemos. Tai, žinoma, nuo ministerijos, Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos nepriklauso, nes vaistų gamyba dažniausiai nėra Lietuvoje, o dar dažniau vaistų gamybos nėra net pačioje Europos Sąjungoje. Mes negalime reguliuoti nei Indijos, nei Kinijos pramonės. Tyrimas parodė, kad kartais netikėtai išauga vaistų poreikis įvykus katastrofoms, avarijoms, žemės drebėjimams, pandemijoms ir kt. 1,3 proc. atvejų vaistų trūkumas atsiranda dėl reguliarių dalykų. Kaip greitai galima reaguoti į vaistų trūkumą. Europos Sąjungoje beveik visuose teisės aktuose, kurie susiję su sveikata, kalbama apie vaistus, jų problemą: tai – Farmapaketos, vaistų aktas, ir neseniai išėjęs Bio-

trūkumą. Tam Europos Sąjungoje skiriamas nemažas dėmesys – rengiami trys teisės aktai. 2027 m., Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungai metu, taip pat gvildinsime investicijų grąžinimo į Europą klausimą, kad vaistų gamyba grįžtų į Europos Sąjungą“, – taip vaistų problemą Europos Sąjungos šalyse komentavo sveikatos apsaugos viceministras D. Naumovas.

Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos viršininkė Dovilė Marcinkė parlamentarams priminė, jog lyginant vaistų tiekimo sutrikimus 2022–2025 m. matyti, kad tendencija yra teigiama – vaistų tiekimo sutrikimų mažėja. Laikinių ir nuolatinių sutrikimų priežastys skiriasi. Anot Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos vadovės D. Marcinkės, didžioji dalis laikinų vaistų tiekimo sutrikimų priežastys yra tiekimo grandinės problema: kažkur nuo vaistų gamintojo iki serijos išleidėjo, didmeninio platinimo, taip pat didelę dalį sudaro gamybos problemos ir neplanuotai išaugusi

D. Marcinkė parlamentarams pateikė priemones, gerinančias vaistų prieinamumą: Valstybinės vaistų kontrolės tarnyba operatyviai išduoda leidimus laikinai tiekti registruotus vaistus kitose EEE valstybine kalba paženklintomis pakuotėmis. Kasmet išduodama 420–450 tokių leidimų. Taip pat registruoti vaistai užsienio kalba ženklintomis pakuotėmis gali būti tiekami į ASPĮ be Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos leidimo. Jie gali būti skiriami ir teikiami pavieniams pacientams ir be Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos leidimo. D. Marcinkė taip pat pabrėžė, kad gali būti tiekami ir neregistruoti vardiniai vaistai. Juos iš užsienio valstybių gali įvežti ne tik Lietuvos didmeninio platinimo įmonės, bet ir ASPĮ įstaigos, kurios atitinka Farmacijos įstatymo nustatytus kriterijus.

Siekiant užtikrinti vaisto kompensavimą, suteikiamas nacionalinis vaisto pakuotės identifikavimo kodas. Kartu įteisintos daugiakal-

Atkelta iš p. 7

vaistų lygiagreto importo reglamentavimą. Šios pataisos tikslas būtų reglamentuoti lygiagretų importą laikantis teisėkūros principu, mažinti administracinę našumą, geriau valdyti vaistų trūkumą, pagerinti vaistų prieinamumą. Siūloma peržiūrėti ir tobulinti kompensuojamųjų vaistų kainodarą. Tikslas – sumažinti vaistų tiekimo sutrikimus ir pagerinti vaistų prieinamumą pacientams.

A. Oraitė teigė, kad Farmacijos įstatymo pataisose numatoma galimybė vardinius vaistus, skirtus pavojingų ar ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų imunoprolifaktikai ar gydymui (pvz., neregistruotas vakcinos), kurių dėl objektyvių priežasčių nėra galimybės laiku ir reikalingais kiekiais patiekti iš didmenininko, laikyti tam tikrose ASPJ, kurios paskirstytų šiuos vaistus kitoms ASPJ esant poreikiui. Tai užtikrintų vakcinų ir kitų imuninių vaistų, skirtų pavojingų ar ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų imunoprolifaktikai, gydymui, prieinamumą. Tokia galimybė jau yra nustatyta Farmacijos įstatyme dėl registruotų vaistų. Peržiūrėti ir tobulinti vaistų įtraukimą į sąrašą, kuriais leidžiama prekiauti mažmeninės prekybos įmonėms, vertinimo kriterijus. Tikslas – pagerinti alternatyvius vaistų įsigijimo būdus ir pagerinti vaistų prieinamumą regionuose. Sveikatos apsaugos ministerijos Farmacijos departamento vadovė parlamentarams priminė, kad Europos Komisija 2023 m. paskelbė Europos Sąjun-

A. Oraitė

gos farmacijos reformą, kurios tikslas – pagerinti vaistų prieinamumą ir įperkamumą. Iškeltiems tikslams pasiekti siūloma įkurti bendrąją vaistų rinką, užtikrinant, kad visi pacientai visoje Europos Sąjungoje laiku ir vienodomis sąlygomis galėtų gauti saugius, veiksmingus ir įperkamus vaistus, sukurti inovacijoms palankią sistemą naujiems vaistams kurti (tyrimams) ir gamybai Europoje ir kt. Pagrindinis tikslas būtų išlaikyti pusiausvyrą tarp inovacijų skatinimo ir vaistų prieinamumo užtikrinimo. Pernai gruodžio viduryje Europos Komisija paskelbė Biotechnologijų aktą, kurio pagrindinis tikslas – stiprinti Europos, kaip biotechnologijų centro, pozicijas, užtikrinti aukščiausios kokybės vaistų patekimą į rinką, sumažinti Europos Sąjungos konkurencingumo atotrūkį pasauliniu mastu ir išlaikyti lyderystę. Tam

siūloma stiprinti biotechnologijų sektoriaus pajėgumus, numatant strateginių sveikatos biotechnologijų projektų identifikavimą, pripažinimą ir tikslinę paramą.

„Sveikatos sistemą ruošime galimoms grėsmėms (tiek nuo pandemijos, tiek nuo karo). Vaistų atsargų kaupimo praktiką perėmėme iš ukrainiečių. Turime darbo grupę Sveikatos apsaugos ministerijoje, joje yra atstovų ir iš vaistinių. Kalbant apie vaistų trūkumą, suprantame, kad pradedėjus karui žmonės mirs ne vien nuo kulku, bet ir nuo vaistų trūkumo. Tam yra Valstybės rezervas, yra parengtas projektas, pagal kurį numatytas specifinis vaistų sandėlis, kuris turėtų ap rūpinti Baltijos regioną. Jame yra ir biologiniams, radiaciniams pavojams skirtos vakcinos bei preparatai. Darbo grupė dirba toliau aiškindamasi, kaip galime optimizuoti ir būti pasiruošę dienai X. Kalbant apie įstatymo pataisai, kurias planuojame teikti Seimo rudens sesijai, bandysime dar išsiaiškinti su socialiniais partneriais. Lietuvoje mes neturime tiek daug vaistų gamybos. Stengiamės kalbėti, kad Lietuva yra patraukli vieta, kur galima investuoti į biotechnologijas, vaistų, sveikatos priežiūros priemonių gamybą. Mes kartu ruošime palengvinimus arba įsakymą, kuriuo siekiama padaryti panašų į „žaliąjį koridorių“, kompensavimą, jei įmonė investavo į Lietuvą, turi gamyklą, suteikti naudų gaminant produkciją sveikatos apsaugai. Dėl bendrų pirkimų Europos Sąjungoje yra geras pavyzdys vakcinos pirkimas Baltijos šalims,

bet, deja, mes, dirbę su šiuo pirkimu, suprantame, kad tai nebuvo geras pavyzdys, nes buvo sunku susitarti. Reikia standartizuoti, tarkime, jei mes su latviais norėtume pirkti onkologinius vaistus, tai latviai perka centralizuotai ir perka pačios gydymo įstaigos. Tad viena ar kita šalis turi keisti įstatymus, pritaikyti viena prie kitos. Dėl to atsiranda sunkumų. Bet su nauja įstatymo pataisa planuojama peržiūrėti tai“, – atsakė viceministras į parlamentaro prof. Sauliaus Čaplinsko klausimus.

Komiteto narė J. Sejonienė priminė, kad Vytenis Povilas Andriukaitis buvo didelis entuziastas, vienas iš iniciatorių steigiant Europos vaistų sąjungą.

Sveikatos apsaugos viceministras D. Naumovas teigė, kad, jo žiniomis, tokia sąjunga kol kas nėra steigiamą: „Planuojama Europos Sveikatos sąjunga, kuri labiau skirta sveikatos apsaugai. Žinome, kad sveikata yra kiekvienos šalies nacionalinė atsakomybė. Lietuvai pirmininkaujant Europos Sąjungai, bandysime per Europos Sąjungos iniciatyvą Biotechnologijų aktą paliesti ir būtent Europos vaistų sąjungos steigimo perspektyvas. Galiu pasakyti, kad šis Europos Sąjungos teisės aktas (Biotechnologijų aktas), kuris bus rudenį, jis 100 proc. trūkumo neišspręs. Jeigu Lietuvoje būtų 100 mln. gyventojų ir jei mes – patraukli rinkta, taip pat jei vaistų gamyba būtų ne Indijoje ir Kinijoje, o Lietuvoje, ši problema būtų išspręsta. Tai mes suprantame“, – teigė viceministras D. Naumovas.

„Gydytojų žinių“ informacija

Prof. A. Baubiniene – naujovių iniciatorė

Šiomet minėsime šeimos gydytojo modelio Lietuvoje kūrėjos profesorės Alos Baubinienes gimimo 100-ąsias metines.

Ji pradžioje mokėsi Kauno šv. Kazimiero seserų kongregacijos mergaičių gimnazijoje, o vėliau su motina persikėlė į Panevėžį, kur mokėsi Panevėžio 2-ojoje

mergaičių gimnazijoje, ją 1943 m. baigė aukso medaliu. Paskutinėje gimnazijos klasėje lankė Juozo Miltinio dramos studiją, bet aktorės profesijos nepasirinko. Po mokyklos vengdama priverstinių darbų Vokietijoje, metus studijavo Kauno mokytojų seminarijoje. 1944 m. įstojo į Kauno universite-

to Medicinos fakultetą. Jį 1949 m. baigusi paskirta į Medicinos fakulteto Vidaus ligų katedrą, kuriai vadovavo profesorius Juozas Kupčinskas, kurio 120-ąsias gimimo metines minėsime šiomet kovo mėnesį. 1953 m. šią katedrą reorganizavus į dvi – Fakultetinės ir Hospitalinės terapijos kated-

ras, – A. Baubiniene pradėjo dirbti asistente prof. Zigmo Januškevičiaus vadovaujamoje Hospitalinės terapijos katedroje. Vėliau ji apgynė daktaro disertaciją, pradėjo lėtinųjų neinfekcinių ligų epidemiologijos ir profilaktikos

Atkelta iš p. 8

tyrimus Lietuvoje, nuo 1967 m. – profesorė, o 1972 m. pradėjo vadovauti Hospitalinės terapijos katedrai, perėmusi vadovavimą iš savo mokytojo akademiko prof. Z. Januškevičiaus.

1971 m. prasidėjo Pasaulio sveikatos organizacijos organizuotas ir remiamas Kauno ir Ro-

terdamo tyrimas, skirtas išeminių širdies ligos profilaktikos metodiniams klausimams. Pagal Pasaulio sveikatos organizacijos planus ši programa turėjo vykti populiacijose, gyvenančiose skirtingomis politinėmis ir socialinėmis sąlygomis bei turinčiose skirtingas sveikatos apsaugos sistemas.

LSMU profesorius Vilius Grabauskas yra ne kartą rašęs apie šį projektą ir jo reikšmę: „Pirmuoju centru, atrinktu tokiai programai, buvo Roterdamas. Antrojo centro paieškos tarptautinė septynių narių Pasaulio sveikatos organizacijos ekspertų grupė aplankė keletą tuometės Sovietų Sąjungos mokslų centrų, tačiau nė viename jų neįžvelgė lygiavertio partnerio. Paskutinis jų aplankytas centras buvo paskutinė jų viltis – tai Kaunas, kurį tarptautiniams ekspertams pristatė tuometis Kauno medicinos instituto rektorius prof. Z. Januškevičius. Tarptautinės ekspertizės išvados buvo viena-reikšmiškos – Pasaulio sveikatos organizacijos koordinuojamoje epidemiologinėje programoje dalyvauja Kaunas ir Roterdamas. Platus tarptautinėje mokslo visuomenėje šis projektas žinomas kaip Kauno ir Roterdamo epidemiologinė programa – KRIS. Kauno mokslininkų grupei, o apskritai ir visai Lietuvai, KRIS programa buvo realaus tarptautinio bendradarbiavimo pradžia, o Pasaulio sveikatos organizacijos tuometėje valstybinėje sistemoje – bene vienintelis langas,

užtikrinantis ilgalaikį tarptautinį bendradarbiavimą. Lietuva Kauno pavyzdžiu gana išradingai pasinaudojo šia galimybe, dalyvaudama dešimtėmis skaičiuojamų Pasaulio sveikatos organizacijos koordinuojamų projektų. Vykdamas KRIS programą, Lietuvos epidemiologinių tyrinėjimų srityse buvo įdiegta visiškai naujų tuo laikotarpiu tyrimų metodų, epidemiologinėse programose

apimančių sociologijos, psichologijos, moderniosios biostatistikos, informatikos, sveikatos informacinių sistemų valdymo ir kitus mokslus. Be to, KRIS komandos iniciatyva Kaune pradėta nemažai naujų mokslinių projektų, skirtų cukrinio diabeto, kvėpavimo sistemos ligų, kai kurių vėžio lokacijų epidemiologijai ir kt.“

Šiam projektui vadovauti, kurti komandą buvo pavesta prof. A. Baubinienei. Pasibaigus šiam projektui, prof. A. Baubinienei teko vadovauti ir integruotos lėtinųjų neinfekcinių ligų profilaktikos programai Lietuvoje. Jai vadovaujant Hospitalinės terapijos katedra tapo didžiausia Kauno medicinos institute tiek pagal lovų skaičių, tiek pagal pedagoginį krūvį. Anot LSMU profesoriaus Vytauto Kuzminsko, ji pirmoji laužė ledus, aiškino kliniciams elementarius profilaktinės medicinos principus. Tąsų gydymas darbas buvo mažiau intensyvus, mokslinio darbo reikalavimai buvo dideli, o galimybės – minimalios. Profesorės vadovaujamas prof. V. Kuzminskas dirbo daugiau kaip 20 metų, ji vadovavo ir jo disertacijai. Iš jos jis mokėsi, kaip kartais netikėtai ir nemažas problemas spręsti greitai ir lengvai.

Prof. A. Baubiniene, nepaisydama pankardiologinės orientacijos Kauno medicinos institute, stengėsi stimuliuoti ir kitų vidaus ligų disciplinų plėtrą, todėl, kuriantis specializuotoms klinikoms, šį

procesą palaikė, susikūrė Kardiologijos, Endokrinologijos, Pulmonologijos, Gastroenterologijos, Reumatologijos, Hematologijos, Nefrologijos klinikos, o prof. A. Baubiniene po 43 metų pedagoginio, gydomojo ir mokslinio darbo vidaus ligų profilyje ryžtingai pasuko į pirminę sveikatos priežiūrą. Prof. A. Baubiniene kūrė šeimos mediciną Lietuvoje, kuri turėtų padėti išvengti vaistų

ima vengti vaistų, grėžiasi prieš juos ir skiepus. A. Baubiniene pastebėjo, kad pagal pajamas vaistų pramonė pasaulyje užima trečią vietą po prekybos ginklais ir narkotikais. „Kai skaitau vaistų reklamą, nežinau, verkti ar juoktis. Kai pamatau, kiek žmogus geria vaistų, man pačiai bloga pasidaro. Visų pirma, dėl to, kad išleidžia daug pinigų. Vaistai juk labai brangūs. Reikia vartoti

Prof. V. Kuzminskas

vartojimo, nes jos misija – saugoti nuo ligų. Ji ne kartą yra daugeliui spaudos atstovų bei jaunesiems kolegoms sakiusi: „Kai kūrėme šeimos medicinos modelį, išstudijavau programą, važinėjau pas suomius, švedus, vokiečius, kurie šį modelį buvo išvystę. Buvau netgi Kanadoje, į kurią pakvietė lietuvių kilmės Alanas Povilanis. Ten dalyvavau kongrese, skirtame šeimos medicinos 40-mečiui. Kartu susipažinau su atskiru Kanados šeimos medicinos centrų darbu. Kai grįžau, įsteigėme Šeimos medicinos katedrą. Daug kas per kraują padaryta, tai labai svarbi sritis. Pagal vieną pirmųjų sveikatos apsaugos ministro įsakymų, kuris buvo labai geras, šeimos gydytojas yra pirmasis, į kurį kreipiasi ligonis. Nesvarbu, ką skauda, šeimos gydytojas diagnozuoja ir gydo, nes yra tam parengtas. Tik tuomet, jei gydymas neveiksmingas, siunčia pas specialistą, nebent liga to reikalauja iš karto. Deja, po kiek laiko pasirodė priešingai: patikrinus 300 siuntimų paaikškėjo, kad beveik 80 proc. jų buvo nepagrįsti. Sako, kad pas specialistus pernelyg ilgus eilės. Sveikatos apsaugos ministerijos pareigūnai reikalavo kovoti su eilėmis.“

„Kauno dienoje“ 2016 m. korespondentė Marijana Jasaitienė kalbino prof. A. Baubiniene. Kalbant apie šeimos gydytojo instituciją, profesorei buvo priminta, kad vis daugiau žmonių

tik tuos, kurie veikia tiesiogiai priežastį, ligos sukėlėją. Lietuvoje prirašo visokiausių vaistų: stiprinančių, silpninančių ir taip toliau. Man vienas vaistininkas paaikškino: jūs nesuprantate, kad yra ir psichologinis veiksnys. Sakau, koks psichologinis, jei atima lėšas nuo šeimos maisto ir perka vaistą, kuris, jūs žinote, nereikalingas. Jei pakeisime gyvenseną, gal vaistų nereikės? Deja, gyventi sveikai reikia nuo gimimo“, – teigė prof. A. Baubiniene.

„Gydytojų žinios“ primena, kad, kai jau ėmė galvoti apie poilsį, profesorė išvažiavo į uostamiestį, arčiau dukters, paviliojo Klaipėdos universitetą, Klaipėdos apskrities administracijos gydytojo tarnyba. Pirminei sveikatos priežiūrai atidavė dar dešimtmetį. Neatsitiktinai LSMU profesorės ir emeritės A. Baubinienės veikla įvertinta valstybinėmis premijomis sovietmečiu, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Gedimino ordino Karininko kryžiumi 2002-aisiais. Dar po trejų metų prof. A. Baubinienei buvo suteiktas Lietuvos nusipelnusios gydytojos vardas.

LSMU profesorius Vytautas Kuzminskis informavo, jog gegužės mėnesį bus pristatoma knyga apie prieš keletą metų Anapilin išėjusią mokslininkę, profesorę, šeimos medicinos pradininkę A. Baubiniene. Šią monografiją išleido LSMU leidykla.

„Gydytojų žinių“ informacija